

[Strona Główna](#) > ... > [Sprawy Rodzinne I Dziedziczenie](#) > [Władza Rodzicielska – Opieka I Prawo Do Kontaktów Z Dzieckiem](#) > Croatia

Władza rodzicielska – opieka i prawo do kontaktów z dzieckiem

Autor treści:

European Judicial Network
(in civil and commercial
matters)

Chorwacja

1 Co w praktyce oznacza termin prawny „władza rodzicielska”? Jakie prawa i obowiązki ma osoba sprawująca władzę rodzicielską?

Ustawa o rodzinie (*Obiteljski zakon*, ObZ) [*Narodne Novine* (NN, Dziennik Urzędowy Republiki Chorwacji) nr 103/15, 98/19, 47/20, 49/23 i 156/23)] reguluje odpowiedzialność rodzicielską (inaczej: władzę rodzicielską), która oznacza obowiązki, powinności i prawa rodziców w zakresie ochrony praw osobistych oraz majątkowych dziecka, jak również zobowiązanie do dbania o dobro dziecka. Rodzice są zobowiązani do omawiania i uzgadniania poszczególnych aspektów wykonywania władzy rodzicielskiej z dzieckiem stosownie do jego wieku i stopnia dojrzałości. Odpowiedzialność rodzicielska obejmuje zasadniczo: obowiązek ochrony praw osobistych dziecka do zdrowia, rozwoju, opieki i ochrony, wychowania i kształcenia, utrzymywania kontaktów z rodzicami i wyboru miejsca zamieszkania, a także prawo i obowiązek reprezentowania praw i interesów osobistych i majątkowych dziecka (art. 91 i 92 ObZ).

2 Kto z reguły sprawuje władzę rodzicielską nad dzieckiem?

Wykonywanie władzy rodzicielskiej stanowi prawo, obowiązek i powinność rodziców względem ich małoletnich dzieci.

Oboje rodzice są uprawnieni i zobowiązani do wspólnego i zgodnego wykonywania władzy rodzicielskiej na równych zasadach. Wykonując władzę rodzicielską wspólnie, rodzice mają obowiązek dążyć do rozwiązywania wszelkich kwestii w drodze porozumienia (art. 104 i 106 ObZ).

Jeżeli rodzice nie zamieszkują wspólnie na stałe, są zobowiązani do uzgodnienia kwestii związanych z wykonywaniem władzy rodzicielskiej poprzez sporządzenie wspólnego planu wykonywania władzy rodzicielskiej, który zatwierdza sąd. Jeżeli rodzice nie osiągną porozumienia, sąd rozstrzyga te kwestie w orzeczeniu (art. 107 oraz 461–467 ObZ).

3 Jeżeli rodzice nie są w stanie lub nie chcą sprawować władzy rodzicielskiej nad dzieckiem, czy można wyznaczyć inną osobę w ich zastępstwie?

Żadne z rodziców nie może zrzec się prawa do wykonywania władzy rodzicielskiej (art. 91 ust. 2 ObZ).

Oboje rodzice mogą zdecydować się na tymczasowe powierzenie władzy rodzicielskiej nad dzieckiem, w pełnym zakresie albo częściowo, osobie spełniającej wymagania ustanowione dla opiekunów. Jeżeli rodzice umieszczają dziecko pod opieką innej osoby na okres dłuższy niż 30 dni, zobowiązani są złożyć stosowne oświadczenie poświadczone przez notariusza (art. 102 ObZ).

Jeżeli z powodu choroby, nieodpowiednich warunków mieszkaniowych lub innych trudności rodzice są tymczasowo niezdolni do opieki nad dzieckiem, można tymczasowo umieścić dziecko pod opieką instytucji opieki społecznej, rodziny zastępczej lub innej osoby fizycznej lub prawnej wykonującej zadania z zakresu opieki społecznej, zgodnie z przepisami regulującymi opiekę społeczną.

W razie stwierdzenia, że rodzice nieodpowiednio opiekują się dzieckiem, na rodziców nakłada się jeden ze środków służących ochronie praw dziecka i jego dobra. Środek taki może nałożyć Chorwacki Instytut Pracy Socjalnej (*Hrvatski zavod za socijalni rad*) lub sąd właściwy w danej sprawie (art. 127, 134 i 149 ObZ). Sąd może w drodze orzeczenia pozbawić rodziców prawa do zamieszkiwania z dzieckiem i powierzyć codzienną opiekę nad dzieckiem innej osobie, rodzinie zastępczej lub instytucji opieki społecznej na podstawie oceny rodziny przeprowadzonej przez Chorwacki Instytut Pracy Socjalnej, z której wynika, że pozostanie dziecka w rodzinie stanowi zagrożenie dla jego życia, zdrowia i rozwoju (art. 155 i 433 ObZ). W niektórych przypadkach przewidzianych w przepisach sąd może zawiesić władzę rodzicielską (art. 115, 173 i 433 ObZ). Środek w postaci pozbawienia rodziców władzy rodzicielskiej stosuje się w ostateczności (art. 170 i 433 ObZ).

W przypadku gdy na mocy orzeczenia sądu rodzice nie sprawują już opieki nad dzieckiem, sprawowanie codziennej opieki powierza się innej osobie, rodzinie zastępczej lub instytucji opieki społecznej.

4 Jak rozwiązana jest kwestia przyszłej władzy rodzicielskiej w przypadku rozwodu lub separacji rodziców?

W przypadku gdy nastąpił trwały rozpad małżeństwa/związku partnerskiego rodziców, władzę rodzicielską reguluje orzeczenie sądu, które może być wydane na podstawie porozumienia zawartego między rodzicami w formie wspólnego planu wykonywania władzy rodzicielskiej (art. 104, 106 i 107 oraz 461–467 ObZ).

Przed złożeniem pozwu o rozwód lub przed wszczęciem innego postępowania sądowego dotyczącego władzy rodzicielskiej jedno z rodziców lub oboje rodzice muszą złożyć wniosek o obowiązkowe konsultacje rodzinne do biura terenowego Chorwackiego Instytutu Pracy Socjalnej właściwego dla stałego lub tymczasowego miejsca zamieszkania dziecka lub dla miejsca, w którym małżonkowie lub partnerzy pozostający w związku partnerskim mieli ostatnie stałe lub tymczasowe wspólne miejsce zamieszkania (art. 321–323 ObZ).

5 Jeżeli rodzice zawrą porozumienie w sprawie władzy rodzicielskiej, jakie formalności należy spełnić, aby było ono prawnie wiążące?

Aby porozumienie zawarte między rodzicami lub wspólny plan wykonywania władzy rodzicielskiej stanowiły tytuł egzekucyjny, sąd musi je zatwierdzić orzeczeniem (art. 106, 107, 420 oraz 461–467 ObZ).

6 Jeśli rodzice nie mogą dojść do porozumienia w sprawie władzy rodzicielskiej, jakie są inne środki rozwiązania sporu bez konieczności oddawania sprawy do sądu?

Jeżeli rodzice nie osiągną porozumienia w sprawie wspólnego planu wykonywania władzy rodzicielskiej, Chorwacki Instytut Pracy Socjalnej kieruje ich do mediacji rodzinnej, którą prowadzi centrum rodzinne (*Obiteljski centar*), ale którą mogą także prowadzić mediatorzy rodzinni spoza systemu opieki społecznej (art. 331 i 334 ObZ).

Mediacji rodzinnej nie prowadzi się w przypadku zgłoszenia przemocy domowej.

Jak wyjaśniono w odpowiedzi na pytanie nr 5, jeżeli rodzice osiągną porozumienie, zawsze podlega ono zatwierdzeniu przez sąd w drodze orzeczenia.

7 Jeśli rodzice udadzą się do sądu, w jakich sprawach dotyczących dziecka może decydować sędzia?

Sąd może rozstrzygnąć o każdym aspekcie wykonywania władzy rodzicielskiej będącym przedmiotem sporu, tj. o

tym, z którym z rodziców dziecko zamieszka, o utrzymywaniu kontaktów z drugim z rodziców oraz o wysokości alimentów jako obowiązku rodzica, z którym dziecko nie zamieszkuje, a także o wszelkich innych istotnych kwestiach dotyczących praw osobistych i majątkowych dziecka zgodnie z uznaniem sądu (art. 408 i 433 ObZ).

8 Jeśli sąd powierzy wyłączną władzę rodzicielską jednemu z rodziców, czy oznacza to, że rodzic ten może decydować we wszystkich sprawach dotyczących dziecka bez wcześniejszego porozumienia z drugim rodzicem?

Sąd w orzeczeniu może powierzyć wykonywanie władzy rodzicielskiej jednemu z rodziców samodzielnie w pełnym zakresie, częściowo lub w zakresie niezbędnym do rozstrzygnięcia o określonych istotnych sprawach dziecka, co z kolei ogranicza drugiego z rodziców w wykonywaniu władzy rodzicielskiej w pełnym zakresie lub w niektórych aspektach władzy rodzicielskiej (art. 105 ObZ).

To z rodziców, którego prawo do wykonywania władzy rodzicielskiej zostało ograniczone, jest uprawnione do utrzymywania kontaktów z dzieckiem, chyba że sąd orzeczeniem zakaże tych kontaktów, do podejmowania bieżących decyzji dotyczących dziecka, gdy dziecko przebywa pod jego opieką, oraz do otrzymywania informacji na temat istotnych okoliczności wywierających wpływ na prawa osobiste dziecka (art. 112 w związku z art. 110 i 111 ObZ).

9 Co w praktyce oznacza decyzja sądu o powierzeniu rodzicom wspólnej opieki nad dzieckiem?

Rodzice zawsze sprawują wspólną pieczę, z wyjątkiem sytuacji, gdy sąd wyda orzeczenie, o którym mowa w odpowiedzi na pytanie nr 8.

Podejmowanie istotnych decyzji dotyczących dziecka wiąże się z reprezentowaniem dziecka w sprawach dotyczących jego kluczowych praw osobistych oraz w sprawach dotyczących wartościowych składników majątku dziecka i przysługujących mu praw majątkowych (art. 99 i 104 ObZ). Jeżeli rodzice sprawujący wspólną pieczę nad dzieckiem nie są w stanie osiągnąć porozumienia w sprawie decyzji mających istotne znaczenie dla dziecka, sąd – w odpowiedzi na wniosek złożony przez dziecko lub którekolwiek z rodziców – rozstrzyga, które z rodziców powinno reprezentować dziecko w danej kwestii (art. 100, 101, 108, 109 i 433 ObZ).

10 Do jakiego sądu lub organu należy się zwrócić z wnioskiem w sprawie władzy rodzicielskiej? Jakie formalności należy spełnić i jakie dokumenty dołączyć do wniosku?

Wnioski należy składać do właściwego miejscowo sądu rejonowego; przed ten sam sąd należy również wytaczać powództwa w tym zakresie.

Zgodnie z art. 34 kodeksu postępowania cywilnego (*Zakon o parničnom postupku*) sądy rejonowe orzekają w pierwszej instancji w następujących sprawach: o ustalenie, czy w danym przypadku doszło do trwałego i zupełnego rozkładu pożycia małżeńskiego, czy należy unieważnić małżeństwo lub czy małżonkom należy udzielić rozwodu; o ustalenie lub zaprzeczenie ojcostwa lub macierzyństwa; mających na celu wskazanie tego z rodziców, z którym dziecko będzie zamieszkiwało; dotyczących władzy rodzicielskiej, co do których równolegle toczy się postępowanie o ustalenie, czy doszło do trwałego i zupełnego rozkładu pożycia małżeńskiego, czy należy unieważnić małżeństwo lub czy małżonkom należy udzielić rozwodu.

Zgodnie z przepisami ustawy o rodzinie przed wytoczeniem powództwa o udzielenie rozwodu małżonkom wspólnie wykonującym władzę rodzicielską nad ich małoletnim dzieckiem lub przed wszczęciem innego postępowania sądowego dotyczącego władzy rodzicielskiej i prawa do kontaktów należy przeprowadzić obowiązkowe konsultacje rodzinne. Przepisy ustawy o rodzinie dotyczące przeprowadzenia obowiązkowych konsultacji rodzinnych przed wytoczeniem powództwa o udzielenie rozwodu małżonkom wspólnie wykonującym władzę rodzicielską nad ich małoletnim dzieckiem stosuje się odpowiednio do obowiązkowych konsultacji rodzinnych przeprowadzanych przed wytoczeniem powództwa o wskazanie tego z rodziców, które ma być uprawnione do wykonywania władzy rodzicielskiej oraz o ustalenie kontaktów dziecka z drugim z rodziców w

sytuacji, w której związek małżeński/partnerski jego rodziców uległ trwałemu i zupełnemu rozkładowi. W ustawie wskazano przypadki, w których obowiązkowych konsultacji rodzinnych nie przeprowadza się. Obowiązkowe konsultacje rodzinne rozpoczynają się na wniosek strony. Taki wniosek należy skierować do ośrodka pomocy społecznej w formie pisemnej lub ustnej (składając oświadczenie, które zostanie wpisane do rejestru). Usługi w zakresie obowiązkowych konsultacji rodzinnych świadczy zespół specjalistów z biura terenowego Chorwackiego Instytutu Pracy Socjalnej właściwego dla stałego lub tymczasowego miejsca zamieszkania dziecka lub dla miejsca, w którym małżonkowie lub partnerzy pozostający w związku partnerskim mieli ostatnie stałe lub tymczasowe wspólne miejsce zamieszkania. Obowiązkowe konsultacje rodzinne są procesem wymagającym osobistego udziału członków rodziny (nie dopuszcza się możliwości wyznaczenia pełnomocnika). Po złożeniu wniosku o obowiązkowe konsultacje zaplanowanie sesji i wezwanie stron leży w gestii Chorwackiego Instytutu Pracy Socjalnej. Na zasadzie odstępstwa, jeżeli Chorwacki Instytut Pracy Socjalnej uzyskał informacje o przemoc w rodzinie lub jeżeli w jego ocenie w danych okolicznościach wspólna sesja nie byłaby przydatna lub jeżeli z uzasadnionych powodów wnoszą o to obie strony lub jedna z nich, wyznacza się i przeprowadza osobne rozmowy z każdą ze stron.

Po zakończeniu tego procesu biuro terenowe Chorwackiego Instytutu Pracy Socjalnej ma obowiązek sporządzić sprawozdanie z przebiegu tych konsultacji, które pozostaje ważne przez okres sześciu miesięcy od dnia ich zakończenia.

Przed wniesieniem pozwu o rozwód powód ma obowiązek stawić się na pierwszej sesji mediacji rodzinnej.

W zależności od rodzaju powództwa (spór małżeński; spór o ustalenie lub zaprzeczenie macierzyństwa lub ojcostwa; spór dotyczący władzy rodzicielskiej, spór o ustalenie kontaktów z dzieckiem, powództwo o orzeczenie rozwodu na zgodny wniosek małżonków lub wniosek o zatwierdzenie wspólnego planu wykonywania władzy rodzicielskiej) powód powinien złożyć – niezależnie od innych dokumentów – sprawozdanie z przebiegu obowiązkowych konsultacji rodzinnych / dowód potwierdzający udział w pierwszej sesji mediacji rodzinnej / wspólny plan wykonywania władzy rodzicielskiej. Dokumenty, które powód będzie zobowiązany złożyć, będą się różniły w zależności od rodzaju powództwa.

11 Jaką procedurę stosuje się w takim przypadku? Czy można zastosować procedurę nadzwyczajną?

We wszystkich postępowaniach w sprawach dotyczących dziecka, które uregulowano w prawie rodzinnym, właściwe organy mają obowiązek działać niezwłocznie, chroniąc jednocześnie dobro dziecka.

12 Czy można uzyskać pomoc prawną na pokrycie kosztów postępowania?

Tak. W Chorwacji kwestie związane z nieodpłatną pomocą prawną regulują przepisy ustawy o nieodpłatnej pomocy prawnej (*Zakon o besplatnoj pravnoj pomoći*) (NN nr 143/13 oraz 98/19).

13 Czy od decyzji w sprawie władzy rodzicielskiej przysługuje odwołanie?

Tak. Strony mogą zaskarżyć orzeczenie wydane w pierwszej instancji w terminie piętnastu dni od dnia doręczenia odpisu orzeczenia, chyba że w kodeksie postępowania cywilnego przewidziano inny termin. O ile obowiązujące przepisy prawa nie stanowią inaczej, strony mogą zaskarżyć również postanowienie wydane przez sąd pierwszej instancji w postępowaniu nieprocesowym uregulowanym w ustawie o rodzinie. Zażalenie należy wnieść w terminie piętnastu dni od dnia doręczenia postanowienia.

14 W niektórych przypadkach może zachodzić konieczność wystąpienia do sądu lub innego organu o wykonanie decyzji w sprawie władzy rodzicielskiej. Jaka procedura ma zastosowanie w takim przypadku?

W takim przypadku należy zwrócić się do właściwego miejscowo sądu rejonowego. Postępowanie egzekucyjne prowadzi się zgodnie z przepisami ustawy o egzekucji (*Ovršni zakon*), jednakże w ustawie o rodzinie ustanowiono szczególne przepisy egzekucyjne, służące zapewnieniu wydania dziecka rodzicowi oraz zagwarantowaniu rodzicowi możliwości utrzymywania kontaktów z dzieckiem (art. 509–525 ustawy o rodzinie).

15 Co należy zrobić, aby orzeczenie dotyczące odpowiedzialności rodzicielskiej wydane przez sąd w jednym państwie członkowskim zostało uznane i wykonane w drugim państwie członkowskim?

Zgodnie z rozporządzeniem 2019/1111 orzeczenie wydane w jednym państwie członkowskim jest uznawane w Chorwacji bez potrzeby przeprowadzania specjalnego postępowania.

Orzeczenie w sprawach dotyczących odpowiedzialności rodzicielskiej wydane w jednym państwie członkowskim, które jest w tym państwie członkowskim wykonalne, podlega także wykonaniu w Chorwacji, bez konieczności uzyskania stwierdzenia wykonalności.

16 Do którego sądu w tym państwie członkowskim należy się zwrócić, aby zaskarżyć postanowienie o uznaniu i wykonaniu orzeczenia dotyczącego odpowiedzialności rodzicielskiej wydanego przez sąd w innym państwie członkowskim? Jaki rodzaj postępowania ma zastosowanie w takich sytuacjach?

Środki zaskarżenia należy wносить do sądu rejonowego. Zostaną one przekazane do rozpoznania sądowi okręgowemu.

Przebieg postępowania odwoławczego regulują przepisy rozporządzenia Rady (UE) 2019/1111 z dnia 25 czerwca 2019 r. w sprawie jurysdykcji, uznawania i wykonywania orzeczeń w sprawach małżeńskich i w sprawach dotyczących odpowiedzialności rodzicielskiej oraz w sprawie uprowadzenia dziecka za granicę (przekształcenie) oraz przepisy kodeksu postępowania cywilnego.

17 Jakie prawo zastosuje sąd w postępowaniu w sprawie odpowiedzialności rodzicielskiej w sytuacji, gdy dziecko lub strony nie mieszkają w danym państwie członkowskim lub są obywatelami różnych państw?

Zgodnie z art. 44 ustawy o prawie prywatnym międzynarodowym (*Zakon o međunarodnom privatnom pravu*), NN nr 101/17 i 67/23) stosunki między rodzicami a dziećmi reguluje, zgodnie z jej zakresem stosowania, konwencja haska z 1996 r. o jurysdykcji, prawie właściwym, uznawaniu, wykonaniu i współpracy w zakresie odpowiedzialności rodzicielskiej i środków ochrony dzieci (NN - traktaty międzynarodowe nr 5/09). Prawo mające zastosowanie do wykraczających poza zakres stosowania konwencji, o której mowa w art. 44 ust. 1, stosunków między rodzicami a dziećmi (o ile nie określono go w innym akcie prawnym lub w wiążącej Chorwację umowie międzynarodowej) określa się zgodnie z postanowieniami tej konwencji.

Od 1 stycznia 2010 r. Chorwacja wdraża konwencję haską z 1996 r. o jurysdykcji, prawie właściwym, uznawaniu, wykonywaniu i współpracy w zakresie odpowiedzialności rodzicielskiej oraz środków ochrony dzieci.

Dodatkowe informacje można uzyskać, zapoznając się z następującymi dokumentami:

- ustawa o rodzinie (NN nr 103/15, 98/19, 47/20, 49/23 i 156/23),
- ustawa o egzekucji (NN nr 112/12, 25/13, 93/14, 55/16, 73/17, 131/20, 114/22 i 06/24),
- ustawa o prawie prywatnym międzynarodowym (NN nr 101/17 i 67/23),
- ustawa o nieodpłatnej pomocy prawnej (NN nr 143/13 i 98/19),
- akt wykonawczy do rozporządzenia Rady (WE) nr 2201/2003 dotyczącego jurysdykcji oraz uznawania i wykonywania orzeczeń w sprawach małżeńskich oraz w sprawach dotyczących odpowiedzialności rodzicielskiej (*Zakon o provedbi Uredbe Vijeća (EZ) br. 2201/2003 u području nadležnosti, priznanja i izvršenja sudskih odluka u bračnim sporovima i u stvarima povezanim s roditeljskom skrbi*) (NN nr 127/13),
- rozporządzenie Rady (WE) nr 2201/2003 z dnia 27 listopada 2003 r. dotyczące jurysdykcji oraz uznawania i wykonywania orzeczeń w sprawach małżeńskich oraz w sprawach dotyczących odpowiedzialności rodzicielskiej, uchylające rozporządzenie (WE) nr 1347/2000,

- akt wykonawczy do rozporządzenia Rady (UE) 2019/1111 z dnia 25 czerwca 2019 r. w sprawie jurysdykcji, uznawania i wykonywania orzeczeń w sprawach małżeńskich i w sprawach dotyczących odpowiedzialności rodzicielskiej oraz w sprawie uprowadzenia dziecka za granicę (*Zakon o provedbi Uredbe Vijeća (EU) 2019/1111 od 25. lipnja 2019. o nadležnosti, priznavanju i izvršenju odluka u bračnim sporovima i u stvarima povezanim s roditeljskom odgovornošću te o međunarodnoj otmici djece*) (NN nr 83/22),
- rozporządzenie Rady (UE) 2019/1111 z dnia 25 czerwca 2019 r. w sprawie jurysdykcji, uznawania i wykonywania orzeczeń w sprawach małżeńskich i w sprawach dotyczących odpowiedzialności rodzicielskiej oraz w sprawie uprowadzenia dziecka za granicę (wersja przekształcona).

Ta strona jest częścią portalu [Twoja Europa](#).

Państwa [opinia](#) na temat przydatności przedstawionych informacji jest dla nas ważna.

 Ostatnia aktualizacja: 23/01/2025

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwy punkt kontaktowy Europejskiej Sieci Sądowej (EJN). Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. ESS ani Komisja Europejska nie ponoszą odpowiedzialności za wszelkie informacje, dane lub odniesienia zawarte w tym dokumencie. Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.